

Dreptatea

ANUL XXII (Seria a IV-a nr. 257) Duminică 9 decembrie 1990

ORGAN AL PARTIDULUI NAȚIONAL ȚĂRĂNESC - Creștin și Democrat

Director PAUL LAZĂRESCU Redacția și Administrația Cămin Victoria nr. 133, et. 2

DESPĂRTIREA DE RĂU

De ce nu se întorc la rădăcinile lor pentru care se aprind astăzi lăncăși, războaie civile... ALEXANDRU GANEA

Vom merge mai departe atunci când competența va deveni realitate nu simplu slogan politic

Interviu cu dl. NICOLAE MANOLESCU... schimbata baza materiala. Dar aceasta baza materiala...

Darurile moșilor

Mos Nicolai și venii la fel de străni, zădărnici și amărâți de unii țărani... GILDA LAZAR

CUGET DREPT

Puterea credinței și a tradiției

Am înaintea ochilor discursul tipic al domnului Corneliu Coposu... IOAN ALEXANDRU

Exerciții de transparență

CONCRETUL ÎN ETICĂ

Ormai arbitrar nu credeți și nu se întărește... MARTIN BURER

Raportul domnului director

DL Virgil Măgureanu a prezentat parlamentului o propunere de informare... VIORIL STIRBU

Destrămarea unei iluzii

Lumina ce ne-a învățat Revoluția și pe cale de a se stinge... PETRU JUCU

Concretul în etică... MARTIN BURER

TINERI POETI BASARABENI

Scutul nostru popes la Chişinău, ne-a pus în contact direct cu un poezie lirică viu colorat și dinamic, de esență îndubitabil modernă. Un poezie descoperitoare de umbra provincialismului care îi strivise oțeta vreme, dintr-o vină a istoriei și nicădecum a creatorului de artă. E vorba de o lume a poeziei, nouă, tonifiantă, în alcătuirea căreia aportul liniilor condensate s-a vădit o în decurs. Deschiderea spre cultura europeană ce-l fusese interzisă, refacerea punții cu literatura-mamă, des-

părțirea hotărâtă de limba așa-zis moldavenească (fabricată în rețetele imperial-socialiste) și dreptul (grecu cistigat) de a fi oțetea cugetul pe hirtie cu frumoasa literă latină, au dotat roade mai repede decât ne-am fi așteptat. Este, de altfel, o dovadă în plus a vitalității spirituale și culturale românești / Bune precum Vasile Gârnet, Lorina Bălțeanu, Leo Butnaru, Arcadie Suceveanu, Emilian Galaicu-Păun, Teo Chiriac, Grigore Chipur, Nicolae Popo, Andrei Turcanu, Valeriu Grosu, Sevold

Cornel, Anghel Plopi (și lista poate continua) și-au dobândit acum statut de existență și sub soarele literaturii de dincoace de Prut. Saluțăm oțetea, aceste nume dragi, meritul estetic precumpănind asupra celui pur sentimental. Dreptatea literară le oferă azi găzduire, nădăjduind că fidelii ei cititori vor ști să le aprecieze mesajul.

PETRE STOICA

Dreptatea LITERARĂ

Chipul lui Iisus (detaliu) — Centralul Moldovei

MIHAI CIMPOI (Chişinău)

EMINESCU: preocupări „ecologice”

Eminescu nu e doar un poet al Naturii, într-o formă înțelesă elementar (nu e, adică, un cântăreț pur, nici numai unul de esență orlică ce poate îmblîzni stihurile ei); este un Poet-Natură. Orice distanță-i suspendată, orice convenție (abstractă) a raporturilor e înălțată. Constituie o unitate intimă, pecețuită prin tăină genetică și printr-o înțelegere reciprocă ce atinge sfera iurii sfinte, ideale.

Natura este, la Eminescu, ca și în viziunea creatorului anonim al Mioriței, eterna mireasă, sublima logodnă, cu ea marșind o clară reprezentare a totului, a apartenenței la macrocosmos.

Natura e singurul model „finișat” urmat de poet: totul este (trebuie să fie) natură, firescul fiind starea normală a lumii.

Naturalul întruținează vîl, adevăratul, normalul; natura fiind existența instinctivă. Statul și societatea nu pot fi concepute decât ca „fațete ale naturii”, ca „gingașe organisme” produse de ea. Viața omului în asemenea organisme este „neconștientă” precum într-un somn adînc. Un stat bine organizat care completează, înțelege natura și nu este creat „prin reflecție”, întruține natura și o permanentă stare naturală, satisfacîndu-le vîsele, înțeleșurile, trebuințele. În felul în care Goethe căuta o plantă originară din care să fi provenit sama plantelor existente, Eminescu închipuia un stat arhetipal: „statul albinelor”.

Această reprezentare „organismică” a existenței și mecanismului statului care o organizează sînt completate de ideile „ecologice” eminesciene, adică de pledoariile sale publiciciste pentru păstrarea puterilor vitale ale pămîntului.

lui, pentru bogățiile inestimabile. Astfel, în afară de unele ramuri ale infrastructurii economice (transporturi, comerțul, bunăoară; comunicații, drumuri de fier sint ca veniturile tari: vindecă bine întrebuințate, nimic cesc rîu întrebuințate) de funcționalismul care aruncă statul în „lupta uricioasă a partidelor”. Eminescu nu e atât de evident și „starea curat agricolă a țării din care rezultă istovirea puterilor productive ale pămîntului”.

„Natura omenească și natura organică își au economiile lor, care nu se pot ignora decât în detrimentul vitalității”. Prin această energetică neocercetare a tot ce primejdiază vitalitatea naturii și a omului, Eminescu se asociază neliniștii noastre ecologice. Neliniștii pentru venicia periclitată a codrului băut de gînduri, a codrului împărat cu mările spectacole ale neamurilor de păsări, izvoarelor, bejăniilor de albine și zărilor greie de furnici: „De trei codri de aramă, de departe vezi albind / S-auzi mindra glășturoasă a pădurii de argint / Acolo, lingă izvoare, larba pare de omăt / Florul albăstru tremură ude în văzduhul tămbălet / Pare-că și trunchii vecnicii poartă suflute sub coajă / Ce suspină printre ramuri ca a glasului lor vrajă”.

EMILIAN GALAICU-PĂUN

Pas-de-deux

În virful degetelor: moartea de parcă s-ar nădă pînă — de-afară să se uite, prin fereastra orizontului de parcă-ar bate copiii (ai cui? ai ei?) ușor cu degetele-n geamul mat lăsd în loc de sticlă-amprenta-i digitală

În virful degetelor: sora de parcă s-ar nădă pînă — de-afară să se uite, prin fereastra orizontului de parcă-ar bate copiii (ai cui? ai ei?) ușor cu degetele-n geamul mat lăsd în loc de sticlă-amprenta-i digitală

În virful degetelor: noaptea copilă nîmănuți la geamul — amprență digitală-ating ușor cu buric-mpuns al degetului sticla de parcă-ar fi-n puterea lor a reînnoia rîvnita legătură cu mama-lumea-de-afară care se ține cu mai tîrziu-n-o sădă și sticla-i învește ca membrana placentă: transparentă-de-așteptare.

LEO BUTNARU

În fața ultimei porți

În zori cînd de pe creștele blocurilor urbane se retrag ochii pisicilor, luminători ca becoșoarele ascensorilor care dintr-o rîvnă periculoasă au străbătut tavanul de beton ajungînd pe acoperiș / În zori cînd prin razele asfixiate roua acedă botează florile printre care au fost comiși copil din flori / În trecătoare, nebună stare înfecțiat cu silabe de „ah”-uri, „of”-uri și ienituri de patimă, sugrumate din trică să nu le audă cumva poliția — Maica-Tereza- cea-doveditoare-de-neconștientă-îndurare acceptă benevol conștiința mutului ce este un glosar de cuvinte asasinat, conștiința orbului ce este un bizar muzeu de naturi moarte lipsindu-se astfel de orice posibilitate de a răspunde în fața ultimei porți pentru care merite i-a fost decernat Premiul Nobel.

TEO CHIRIAC

Anti-cuvintele

Am preferat să capăt forța divină de a transforma în cuvînt tot ce așezăm...
Irec prin regatul men analfabet pe mîna pe cap tuturor corpșorilor și corșorilor devin tandre neologisme
ating cu ochii lacrimilor oștașilor rînilor dintr-o bălăle istovitoare și nedreaptă transformându-i în cuvînte pașnice
vorbesc despre obîrșia singelui și a gralului cu marea însingurat și angoșat exilat în clopotnița bisericii sodomizate
însinguratul e-a și preschimbă într-un cuvînt de aramă împărțit în silabe răsunătoare: ding-dang-ding-dang-ding-dang-ding-dong
am trecut prin dreptul stelelor decadente am trecut prin dreptul trandafirului alb prin dreptul mișilor păsărilor prietenoșilor...
În canalul de scurgere al orășului mal pot fi văzute rămășițele unui mit escatologic rămase de la ospățul bășilor magi
Ineet, cu griță, arhalsmul călău lmi potrivește ștreangul post-modernist în jurul gîtului
am strigat: „Femele, iați fiul tău!” din piața arhiplină de mulțimea anti-cuvintelor se-norecea ecoul: „Fiule, iați poemul tău!”

LORINA BĂLȚEANU

Fiecare are dreptul

fiecare are dreptul să treacă în secolul celălalt doar cîte o singurădată pe gratis și bășirîni / Cu toate documentele pregătite din timp stau la coadă cuvioși și smeriți sint revoltați doar cînd unul mai tînr trece peste rînd sau cînd vameșul pleacă la masă atunci bășirîni se prind strîns de mîini și la comanda doi-trei trază secolul duozăcel înapoi ca încă-o secundă

Calendarul de buzunar micșorează anul.

Termometrul este acul de cravată al temperaturii ridicate.

De cînd mărul a auzit cele ce Eva i-a spus lui Adam, toate merele roșesc.

Vinul vîrsat pe masă: silueta celui uitat.

Cascadele sunt acolo unde riul își despletăște părul.

Stelele de mare sunt minile care constată că vaporul s-a scufundat.

Osuarele sunt popicări-ile morții.

Ramón Gómez de la Serna (Spania)

Desen de Ion Coman (Chişinău)

Compoziție de ION PUTU

VASILE GÂRNET

Ca o întrebare, noaptea

Tramele nopții...
să aprinză ruguri în ferestre și să sperie ereticii care devastează orășul acesta trist și fricos uliță de istorie cum colful lui Cromwell călcat în picioare într-un film vechi prost regizat în care plouă întruna

ca o mereu reînnoită întrebare noaptea și-ți place să te crezi singur chiar dacă știi că alături Ioana pictează mere

ARCADIE SUCEVEANU

Imperiul nisipului, Sahara

Sahara ne-a-nghîțit definitiv, Noi miroșim parcă-a Pompei și-a lovă. Nisip, nisip e-n timpla mea bolnavă, Nisip, nisip secret, conspirativ.

Nisip de-apocalips, nisip, nisip Se-nține ca o plantă carmină Ce ne sugrumă lent și ne devoră, Viscosă, uriașă, fără chip.

Nisip curgînd mecanic, monoton, Si pete tot miază-noaptea Mîștînd viziunea tragică Sahare,

Pe zarea cărelă, ca un blazon, Se vede încă Turnul Babilon: Un cap de monstru mort, dospind la soare.

Cronica literară

Și în culegerea sa intitulată *Psyche* (Ed. Cartea Românească, 1989), Dan Laurențiu dă glas, într-o aprecieabilă unitate, poeziei sale personale, cu care ne-a obișnuit aproape de la început. E o producție, duală, care exprimă, desigur, scindarea spiritului modern între emoție și luciditate, între inocență și culpă, între euforie și dezădere, însă și o proprie dezintegrare, o simțire amarnică a unei dizarmonii lăuntrice. Textura celui său se destramă altdoma discursului care-și pierde consistența, muzicalitatea, căpătînd un aer voit sec, exterior, de retorică melodramatică. Poetul pare a se dezice de propozițiile sale, subliniindu-le artificial, stropindu-le cu o culoare stridentă. Declamațiile, suspecte patetice, accentează poezie pare a fi, pînă la un punct, propria sa parodie. Instrumentele ei sînt relativizate, prin accentuarea secret-sarcastică a funcției lor: „trupul tău de alabastru sopnînd / un abuz cald fluid pilipînd / și cîntînd o melodie fatală / pe care numai eu o aud / plutește ca o himeră înaintea mea / coborînd scările nu se mîna termină / și ținta și scopul și finalitatea / aceste nopți venice” (În căutarea termenilor romane). Stilul romantic devine umul romanțos: de-a-necum își aduc un trandafir / furat în zori zilei din adîncul mării / să lumineze grădina vieții tale / viața în mai curată decît acest trandafir / o isă-tă-mă la piciorale tale / flică a lumii / stau cu ochii închiși tremur de spaimă / unde e muzica vocale te aștept ca ne / ultimul înger zăvălit să-mi pună / mîna pe creștet” (Vocile pe care se vrea să le aud).

Sub această suprafață a unui ton prea diluat, emfatic, asistăm la lucrarea artistă compen-satoare, de un dramatism efectiv. Ea oferă un substrat pozitiv posturii adoptate la nivel experimental (intertextualist, avant la lettre). Autorul își alicătuiește o masă, infernală, sugerînd un mod de existență, ce ar reprezenta o replică adresată propriei sale inflații sentimentalizate, volubilității sale frivole. Sub egida damnării, el își relevă resursele grave, își aduce mîrturisire moral-plastică. Evident, și aici e o poză, dar una mai apropiată de ontologia lirică, așa cum pietrele incandescente țigăle dintr-un vulcan mîrturisesc mai mult

mixînd efemerul cu arhetipalul: „oile frecdindu-și lina creată și albă și lipicioasă / de piciorale de coștele tale goale / un behăt nostalgic / o tînguire după absolut / un re-proșter după absolut / un re-proșter pentru strămoș” (Boțero). Ori, această savantă lăscivitate sublimată: „o femeie cu sîni clipocînd în ceruri / și se pare însuși idealul mintitorului stiv” (Adă-ți aminte că nu vei muri). Este domnic, a protecție cunoscutele antizee în limbaj vizionar, a da carnalitate concep-

UN DEMONIC

telor. Dan Laurențiu complica schema îndeajuns de simplă cu care operează, prin ingeniozități care-l poartă amprență indubtabilă. Amăgitoare simplitate acoperă complexitățile în transparentă candidă a stihurilor se ascund formulele unei atențe elaborări. Nu o hrană frugală și se oferă la „banche-tul” liric, ci una sofisticată, bu-mante” (ibidem). Sau cu o diam-nomenică superbie: „Noi am fost doi zei / călți în intimitate / absolută a iadului cel / cu focul venie în mișcare și fără odihnă” (Remember). Sau cu un întunecat badinaj modern: „trebuie să cobori să cazi / aici în adîncul oceanului locuit / de un demon care pe patul lui de moarte / își arde ultima țigară” (Acolo tu mă aștepti). Sau cu o geologic-apocaliptică disonare, totuși glacială: „ini-mile // în care se prăbușesc stîncile fără sonorită / ca într-un abis înrosit de flăcări” (Mese-jul zeltor care se trezesc din somn). Transpusă în fenomenalul cotidian damnarea adoptă forme echivoce, senzual-metafizice ori

GHEORGHE GRIGURCU

Muzica rotativelor

■ Despre București — locuri care nu mai sunt scrie în nr. 4/1990 al *Vieții Românești* d-na Florența Albu: „Din fotografie demolării găsită în Văcărești, iată secvențele sacreligului: imaginea fatadei fără turle și a cerdacului; apoi cerdacul alb într-un gol feratice și buldozerul ridicînd un bloc rotund, un fragment de coloană în fus; iată, a mai rămas goful feratice și un mormon de pietre doarete, și buldozerul în prim plan; a mai rămas nimic”. Au mai rămas, cum nu, întinse fronturi de blocuri orbe, neterminate, cele despre care A. Hitler afirma că: „se înalță pentru a întări și mai mult noua autoritate”.

■ În același bogat număr, dl. Mihai Ursachi, într-un „Coloquiul pe tărîmul oceanului”, scrie în California, în 1937, într-o epistolă adresată lui Eminescu: „În fața ultimei porți”. Într-o analiză a numelui referințial, pleacă din constatarea că refuzul sau revolta împotriva destinului nu e mai puțin un destin, că fuga de forșare este, e însăși istorie, în felul ei particular. Calea pădurii, calea exilului sint, așadar, căi ale istoriei, în cazul poborului român. Concluzia: refuzul istoriei, înlocuit ca și refuzul destinului reprezintă o pură contradicție în termeni

■ La întrebarea: de ce spunem NU, editorului revistei *Luceafărul* (nr. 44, 28, XI, a.c.) propune acest concludent răspuns: „Numai în România partidul comunist a îngăduit ca destalinizării de la începutul anilor '60 să-i urmeze două decenii și jumătate de stalinizare apoteotică. Peste tot, partidele comuniste au sfîrșit, cituși de cituși, prin moarte naturală, numai în România partidul comunist a izbucnit ca murînd fără loc / ea lmi ura / din anghelul eioc / în multi ani mult noroc”. — O laerimă nu împletează asupra afectării specifice stîncă sugînd din ea apă vie / ca la țita de cenugă a unui monstru / care dă-mă, sub „ciocloarea mele și mirile / unde e fuznețel satanic al rochiei tale / de safir și mărgărar trenă albastră și verde / sîrenă lucnecînd și cîntînd sărutînd / va-

A.M. se pune de-a curmezișul cărării înforțate cel poartă pe dl. Iliescu către Academia Română. Puierul argument și tipic beliverac: că președintele ales ar fi răzbit, prin mijlocirea a numai 180 de cuvinte pe care le folosește! Dl. A.M. (sau d-na!) uită însă — sau se prefacă ca uită — că aceluși redus, ce e drept, vocabular îi răspunde seducătoare prezentă a unui set de sală! Și, pe urmă, dacă Ceaușescu avea un vocabular de 182 de cuvinte, i-a fostoli la ceva?!

■ Proză omilică, în acce-lăși acceplămint: „Domnul Ion începu să se ducă la biserică. Nu era credincios, dar stia că așa se cade, să se dovedească ei și un creștin de bună credință. Într-o duminică, pe cînd cobora din lîmuzină, în fața catedralei din oras, văzu două grupuri de oameni adunate de-o parte și de alta a catedre. În dreapta, erau un normanzii care purtau pancarte pe care scria: „Domnule Ion, Go Home”. „Nu te da drept competent, că nu duci la faliment”. Francezii cîntau: „Domnul Ion noi te iubim, te iubim eu toți, ca să moară de neceaz, toți normanzii noștri!” — apoi Ioan Suciu. La flăcări lăstărise vase năstrucioase

■ Un eveniment cultural care trebuie menționat subliniat și încurajat este anularea numelui calet — Institutul Orient — al Societății de științe orientale „Mircea Eliade”. Cei dinți număr al publicității cuprinde substantive și originale studii de orientalistă — Mitologia religie, filosofie, paleontologie, istorie și arhă, interesantism, de cîndă, (trudul lui Mircea Eliade (Baltă), despre „Simbolismul istoricului în religie arhatice” o adică în cercetare a înșeri / structurilor simbolice / funcției acestuia modului de interpretare. O nouă bibliotecă care ne face cîntre!

Pagină realizată de: BARBU CIOCULESCU, GHEORGHE GRIGURCU și PETRE STOICA

DREPTATEA

Ce s-a intimplat la Televiziune

În ziua de 6.12.1990, în urma unei sedințe... Sigur că ceea ce ni s-a promis era difuzarea pe post a unui comunicat care, din cauza terrorelor folosite și a inexactităților flagrantă... AURA ALEXA IOAN ALEXANDRU GANEA

Conferința Organizațiilor studentesti din țară desfășurată la Buziaș a adoptat următorul PROGRAM DE REVENDICĂRI

- I. Condamnarea etichetării de către Parlamentul României... II. Organizarea de urgență, printr-o hotărâre a Parlamentului... III. Anchetă publică pentru stabilirea răspunderii în represalia din decembrie...

Biroul executiv al Sindicatului liber R.Tv.R.

COMUNICAT

Din 1 decembrie 1990, d-nul Dumitru Iuga, președintele Sindicatului liber R.Tv.R. se află în greva foamei, ca urmare a ignorării de către Parlamentul României a situației intolerabile...

Motivnea SIMB adresată Guvernului României

Stădiulul Independenței și Medicii din România... Activitatea medico-sanitară nu este o activitate neproductivă așa cum 45 de ani în mod clinic s-a afirmat...

România și Sanitas anunță prin prezenta Motivnea adresată guvernului României...

COMUNICAT

Comitetul de conducere al A.F.D.P.R., analizând în ședința din 6.12.1990 cauzele care au condus la declararea grevei...

PRECIZARE

Asociația „21 Decembrie” dorește să aducă la cunoștința opiniei publice următoarele: Lupa învinge și acordarea unor drepturi răniților...

Linistea noastră cea de toate zilele

Totul e din ce în ce mai... măcar avem liniște! doar dăia are vot în mal un PREȘEDINTE; pentru liniștea noastră! A trecut și 1 Decembrie...

APEL CĂTRE STUDENȚII DIN I.P.B.

- Având în vedere: 1. Situația gravă a societății comuniste în toate domeniile sale... 2. Situația studenților din polițieniști... 3. Situația studenților din învățământul și a forțelor complementare...

DECLARAȚIE

În legătură cu organizarea, participarea și desfășurarea comemorării zilei de 1 Decembrie 1918, ziua Unirii Transilvaniei cu Patria Mamă, la Alba Iulia, Asociația Fostilor Detinuți Politici declară: 1. Partidul Comunist, sub noua sa denumire de Frontul Salvării Naționale...

DECLARAȚIE

Noi, membrii P.N.T.-C.D. sectorul I, semnatarii la prezenta, protestăm împotriva acțiunii sistematice de dezinformare a opiniei publice românești...

ANUNT

După luni de așteptare cu multe demersuri făcute la forurile superioare, cu amărăciune Patronatul Național Român, Uniunea Economică Română și Intreprinzătorii Particulari...

ANUNT

Începând cu data de 10.12.1990, Asociația Invalizilor de Război din România își deschide sediul în Calea Victoriei nr. 133, parter.

3 HAVEL. Trei istorii contemporane cu și despre căcănari. Scrise de domnul Havel, între două vizite involuntare în închisorile comuniste. Puse în scenă la TEATRUL DE COMEDIE cu: Ion Lucian, Cornel Vulpe, Vladimir Găitan, Șerban Ionescu și Virginia Mirea. Regia: Lucian Giurcescu. Scenografia: Ion Popescu-Udrisre.

Redacția „DREPTĂȚII” este alături de Ing. Ștefan Mamulea, președintele Organizației de Tineret a P.N.T.-C.D. în greua pierdere prin decesul tatălui său ALFRED MIHAI MAMULEA, doctor în geologie. Organizația de elevi a P.N.T.-C.D. este alături de domnul Ștefan Mamulea, președintele Organizației de Tineret...

CITIȚI ȘI RĂSPINDIȚI „DREPTATEA”! Cu durere anunțăm moartea lui GRIGORE REITARU. Prietenii și cunoștinții sînt rugați să-și lăune rîmasa duminică 9 decembrie, la cîmîntîrul Mărcuța-Pantelimon. Informații tel. 23 64 83.